

- Відсутність можливості швидкого практичного застосування отриманих знань з наступним обговорення з викладачем, розгляд конкретних ситуацій.

Отже, дистанційна освіта затребувана суспільством, є однією з важливих і найбільш демократичних форм навчання, що дозволяє отримати освіту широким верствам населення незалежно від місця проживання та соціального статусу.

Дистанційна освіта відіграє важливу роль у системі неперервної професійної освіти, спирається на різноманітні засоби надання навчальних матеріалів (друковані документи, засоби радіо і телебачення, засоби комп'ютерних телекомунікацій) і стає частиною інформаційної культури людини.

Матеріали статті можуть служити основою для подальших досліджень у питанні модернізації системи неперервної професійної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Биков В. Ю. Дистанційна освіта – перспективний шлях, розвитку професійної освіти / В. Ю. Биков // Педагогічна газета. – 2001. – № 1. – С. 2.
2. Бомбин Р. Н. Актуальные аспекты дистанционного обучения в системе непрерывного профессионального образования / Бомбин Р. Н. // Образование через всю жизнь: Непрерывное образование для устойчивого развития: тр. междунар. сотрудничества / [сост. Лобанов Н. А., ред. Лобанова Н. А., Скворцова В. Н.]. – ЛГУ им. А. С. Пушкина, НИИ соц.-экон. и пед. пробл. непрерыв. образования. – С.-Пб.: 2010. – Т. 8 – С. 276 – 278.
3. Ракитов А. И. Прогноз развития науки и технологии в России на период до 2025 года / А. И. Ракитов // Вестник РАН. – М., 1998. – № 8. – С. 746 – 753.
4. Семенов И. Обучение через Интернет – это реально [Электронный ресурс] / И. Семенов // Дистанционное образование. Сборник статей. – 2004. – Режим доступа: http://sbiblio.com/biblio/archive/do_sbornik/17.aspx.
5. Юнацкевич Р. И. Теория образования взрослых: становление, проблемы, задачи: [монография] / Юнацкевич Р. И. – С.-Пб.: ИОВ ПАНИ, 2009. – 90 с.

Буянов П.Г.

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена особенностям дистанционного образования в системе непрерывного профессионального образования.

Ключевые слова: непрерывное профессиональное образование, дистанционное образование, дистанционное обучение дистанционные технологии.

Buyanov P.G.

DISTANCE EDUCATION IN CONTINUING PROFESSIONAL EDUCATION

The article is devoted to the characteristics of distance education in continuing professional education.

Key words: Continuing professional education, distance education, distance learning, distance technologies.

УДК 811.161.2:371.3

Дідук-Ступ'як Г.І.

НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНТЕРАКЦІЇ РІЗНОТИПОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

У статті з'ясовано дидактичні можливості використання в навчально-виховному процесі інноваційної лінгвометодичної макротехнології "Інтерація різнотипових підходів до вивчення української мови" в основній школі. Уточнено поняттєво-категоріальний апарат лінгводидактики.

Ключові слова: інтеракція різнотипових підходів, традиційні та інноваційні підходи, інтерактивне навчання, міні- та макротехнології, справи неоднорідного характеру.

На етапі національно-культурного і державного утвердження України в умовах технологізації й інформатизації усіх сфер суспільного життя, глобалізації економічних і гуманітарних, у тому числі, освітніх процесів основним завданням середньої школи є формування духовно багатой, всебічно компетентної особистості. Важливим складником цього процесу є забезпечення належного рівня комунікативної компетенції в учнів основного контрцентру у процесі вивчення української мови як рідної і як державної.

В українській і зарубіжній дидактиці й лінгводидактиці напрацьовано великий досвід щодо використання інноваційних технологій, елементів інтерактивного навчання, увиразнення і оновлення навчально-виховного процесу. Цими питаннями в методиці навчання української мови різних рівнів освіти займалися З. Бакум, В. Бадер, А. Богуш, О. Біляєв, Л. Варзацька, М. Вашуленко, О. Глазова, Н. Голуб, О. Горошкіна, Г. Дідук, Т. Донченко, В. Дороз, І. Дроздова, І. Зимня, С. Караман, О. Караман, Ю. Караулов, К. Климова, Л. Кратасюк, О. Кучерук, О.О. Леонтьєв, Л. Мацько, В. Мельничайко, І. Мельничук, Г. Михайловська, А. Нікітіна, Н. Остапенко, Л. Паламар, Є. Пассов, Е. Палихата, М. Пентилюк, Т. Симоненко, Л. Скуратівський, І. Хом'як, О. Хорошковська, Г. Шелехова та ін.

Нові державні документи вказують на те, що першочерговою потребою високоосвіченого суспільства є виховання мовної особистості, яка має фундаментальні знання і багатий інформаційний запас, прагне їх поповнювати, володіє основами створення тексту відповідно до комунікативного задуму і мовленнєвої культури. Звідси випливають головні завдання навчання української мови в основній школі (відповідно до вимог нової програми з української мови (2013 р.)):

- виховання стійкої мотивації й свідомого прагнення до вивчення української мови;
- формування в школярів компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування, дотримуючись норм українського етикету;
- ознайомлення з мовною системою й формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних і правописних умінь і навичок; здатності учня до аналізу й оцінки мовних явищ і фактів;
- формування вмій розрізняти, аналізувати, класифікувати мовні факти, оцінювати їх з погляду нормативності, відповідності ситуації та сфері спілкування; працювати з текстом, здійснювати пошук інформації в різноманітних джерелах, здатності передавати її в самостійно створених висловлюваннях різних типів, стилів і жанрів;
- формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, тобто прилучення через мову до культурних надбань українського народу й людства загалом [8, с. 32].

Звідси впливає мета нашої статті – вказати дидактичні параметри інноваційної лінгвометодичної макротехнології "Інтеракція різнотипових підходів до вивчення української мови" в основному контрцентрі загальноосвітніх навчальних закладів.

Для розкриття суті нашого повідомлення вважаємо за доцільне вказати семантичну й дидактичну параметризації поняття "інтеракція".

Лінгвістичне тлумачення слова свідчить, що поняття "інтеракція" (interaction – заємодія, взаємодіяння, співробітництво, кооперація) запозичене з англійської мови і увійшло в освітню систему як педагогічна взаємодія учасників навчально-виховного процесу, що спирається на їх діалогову позицію і відображене в різноманітних інтерпретаціях і стратегіях реалізації певного гармонійного діалогу між усіма учасниками навчального дискурсу [9, с. 63]. Інтеракція може виявлятися у вигляді співробітництва, коли обидві сторони учасників доходять взаємної згоди у розумінні цілей спільної діяльності та шляхів її досягнення.

У світлі недавно ухвалених рішень засідання круглого столу в Інституті педагогіки НАПН України нами визначена інтеракція різнотипових підходів як макротехнологія, тому що вона є "цілісною навчальною діяльністю, зорієнтованою на конкретний результат, не має нічого зайвого, з неї не можна викинути жодного елементу, має комплексну структуру ..., її підвалиною є конкретний підхід" [1, с. 16] (у нашому випадку – кілька підходів – авт. Г. Д.-Ст.). Заявлена макротехнологія пройшла апробацію в багатьох регіонах України і закордоном.

У сучасній педагогіці дефініція "інтеракція" пов'язана з технологіями інтерактивного навчання, яке передбачає "колективне, групове вивчення матеріалу у співпраці, де учень і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що роблять; рефлексують з приводу того, про що дізналися, що знають і вміють" [4, с. 13]. Також взаємодія реалізується через інтерактивні навчальні технології, які ми зазначаємо, як "мінітехнології" та інтерактивні методи й прийоми навчання на уроках і в позакласній роботі основної школи. О. Горошкіна зазначає, що "інтерактивна технологія – це організація навчання, що забезпечує здобуття знань засобами спільної діяльності через діалог, полілог учнів між собою і вчителем" [2, с. 7]. У ході цього відбуваються зміни й у кожному із суб'єктів, і в тих об'єктах, на які спрямована взаємодія [3, с. 358]. Тобто інтерактивне навчання повністю базується на філософсько-методологічних положеннях новітніх підходів, які активно впроваджуються сьогодні в освітньому просторі в цілому і на уроках української мови зокрема.

Слід зазначити, що вчений-педагог О. Пометун розмежовує дві понятійні категорії: "інтерактивні методи" і "методи інтерактивного навчання", вбачаючи відмінність у змістовому наповненні слова "інтерактивні": "говорячи "інтерактивні методи", слід наголошувати на якостях самого методу, пізнавальна діяльність учнів при цьому є вторинною, тобто, як тільки перестає працювати метод – учень перестає активно навчатися та взаємодіяти з іншими. Наприклад, інтерактивними методами є: "2+2=4", "лови помилку", "коло ідей", "мікрофон", "лінгвістична карусель", "павутиння слів", "сенкан", "лінгвоестафета", "взаємоперевірка", "банк інформації", метод маєтики, метод створення ситуацій успіху, метод тренінгу, метод проектів, кейс-метод, метод форуму, метод медіа-навчання, комп'ютерні методи тощо [4].

В інтерактивному навчанні основою є активність учня, що складається не тільки безпосередньо методом, але й іншими чинниками, наприклад, освітнім середовищем, створюваним у цьому навчальному закладі. До таких методів інтерактивного навчання вчені-дидакти М. Бойко, А. Кіктенко, Н. Лупак, О. Любарська, О. Пехота, О. Пометун, Г. Селевко, О. Янкович та інші відносять: створення ситуацій успіху, метод тренінгу, метод проектів, кейс-метод, метод форуму, метод медіа-навчання, комп'ютерні методи тощо [5; 6; 7].

Педагогічні технології взаємодії (тут і далі термінами-синонімами будуть: *інтеракція, взаємодія, поєднання* – авт. Г. Д.-Ст.) опосередковані спільною діяльністю учня з учнем, вчителя з учнями і засобами її застосування, за яких позиція учнів істотно змінюється, стає активною, суб'єктивно-діяльнісною або інтерсуб'єктною. Ці технології будуються на ґрунті ідентифікації себе, свого досвіду з досвідом "Іншого", щоб вважатися спільнотою – "Ми" (за Е. Гуссерлем) та на суб'єктно-суб'єктних стосунках, які описані раціональною антропологічною філософією.

Нормативною основою, вихідними положеннями лінгвометодичної макротехнології "Інтеракція різнотипових підходів до вивчення української мови", що служать для організації та проведення навчального процесу і які витікають із його закономірностей, є загальнодидактичні і специфічні (методичні) принципи: *науковості, врахування особливостей учнів, систематичності й послідовності, наочності, доступності, зв'язку теорії з практикою, свідомості, суб'єктивності, гуманітаризації, інтерактивності, адаптованості, автохтонності, візуалізації знань, функційності, креативності, комунікативності, варіантності, інтегрованості* тощо. Керуючись цими принципами, нами були з'ясовані найбільш доцільні для нашої макротехнології стратегії, тактики, локальні

(міні-) технології, засоби, методи і прийоми. Поряд з традиційними (спостереження мовного матеріалу, робота з підручником, усний виклад вчителем матеріалу, бесіда, метод вправ) нами пропонуються інноваційні: інтерактивні методи, мінітехнології й методи креативно-дослідного навчання, тестування, метод маєтики, відеотренінг, метод ейдетики, елементи комп'ютерних технологій.

Навчальний потенціал цієї лінгвометодичної технології зумовлює необхідність реалізації її не лише на спеціальних уроках розвитку мовлення, а й на заняттях опрацювання мовного матеріалу.

Сучасний стан вивчення рідної мови передбачає навчання мови і мовлення не за допомогою окремих ізольованих речень, а на основі текстів різних типів і стилів, котрі насичені вербальними символами національно-культурної самоідентифікації або концептами національної культури та елементами автохтонності (автентичності або прецедентності – для російськомовних шкіл).

У процесі реалізації вказаної макротехнології нами використовувалися різноаспектні системи вправ, із яких вчитель-словесник може вибрати найбільш ефективні і необхідні для вивчення й закріплення певної теми. Залежно від цього нами було запропоновано вводити в навчання вправи неоднорідного характеру: пробні, вступні, тренувальні (за зразком, за інструкцією, за завданням), аналітичні (класифікаційні, що сприяють з'ясуванню мовних явищ у тексті; вибіркові), синтетичні (трансформаційні, що вимагають самостійного продукування), мовленнєві (пов'язані з аналізом, абстрагуванням, узагальненням, лінгвістичним експериментуванням текстового матеріалу), передкомунікативні, комунікативні, лінгвостилістичні, ситуативно-мовленнєві, комплексні, диференційовані, креативно-творчі, когнітивні (пізнавальні), вправи дослідницького характеру, лексико-граматичні і правописні.

Таким чином, створюються об'єктивні умови для розгляду мовних явищ у їх взаємозв'язках, у контексті словесної творчості. Зв'язний текст при цьому виступає засобом створення мовленнєвих ситуацій, активізації пізнавальної діяльності учнів. До кожного блоку уроків, об'єднаних спільною соціокультурною темою, добираються тематично близькі тексти з автохтонними феноменами. Робота над змістом, структурою, мовним оформленням цих текстів дає змогу розв'язати низку комплексних завдань, зокрема, вивчати конкретні мовні явища, розвивати словесну творчість дітей у руслі пропонованої теми одночасно і на матеріалі уроку розвитку зв'язного мовлення або формування комунікативно-мовленнєвих умінь.

Отже, основна суть макротехнології "Інтерація різнотипових підходів до вивчення української мови" полягає не у відтворенні опрацьованого матеріалу на уроці за зразком чи виконанні традиційних мовленнєвих завдань (репродуктивних, творчих), а у продукуванні власних ситуативних висловлювань для вираження особистих думок і почуттів у процесі живого обговорення із застосування елементів інтерактивного навчання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голуб Н. Категорійний апарат сучасної української лінгводидактики : проблеми і перспективи / Н. Б. Голуб // Дивослово. – 2013. – № 6. – С. 14 – 18.
2. Горошкіна О. Особливості використання інтерактивних методів на уроках української мови / О. Горошкіна // Українська мова і література в школі. – 2013. – № 3. – С. 7 – 10.
3. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; головний ред. проф. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : [метод. посіб.] / автор-уклад. О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.П.Н. – 136 с.
5. Освітні технології : навчальн.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
6. Освітні технології у короткому викладі : навчально-методичний посібник / О. І. Янкович, Л. М. Романишина, М. М. Бойко, Н. М. Лупак, Л. М. Паламарчук. – Тернопіль : Астон, 2013. – 160 с.

7. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2-х т. / Г. К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – С. 71. – (Серия "Энциклопедия образовательных технологий").
8. Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання // Українська мова і література в школі. – 2013. – № 1. – С. 32 – 54.
9. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь / А. Н. Щукин. – М. : Астрель, 2007. – 752 с.

Дидук-Ступяк Г.И.

**УЧЕБНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ИНТЕРАКЦИИ РАЗНОТИПНЫХ ПОДХОДОВ
К ИЗУЧЕНИЮ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ**

В статье раскрыты дидактические возможности использования в учебно-воспитательном процессе инновационной лингвометодической макротехнологии "Интеракция разнотипных подходов к изучению украинского языка" в основной школе. Уточнён понятийно-категориальный аппарат лингводидактики.

Ключевые слова: интеракция разнотипных подходов, традиционные и инновационные подходы, интерактивное обучение, мини- и макротехнологиями, упражнения неоднородного характера.

Diduk-Stupyak H.I.

**TRAINING POTENTIAL INTERACTION OF VARIOUS APPROACHES TO THE STUDY
UKRAINIAN LANGUAGE IN THE BASIC SCHOOL**

We found out that transformational processes in education, caused by the present-day problems, globalization and thoughtlessness of miscellaneous societies, have necessitated application of progressive approaches which provide a transfer from a 'cognitive' to 'activity' teaching paradigm, based on the students' formation of communicative skills so that they can speak in different speech situations.

Key words: macrotechnique, interaction of various approaches, creative research teaching, information and cognitive national matrix.

УДК [378. 016 : 811] : 378. 091 33

Лихачова К.М.

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕННЯ
СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ**

У статті розглядаються лінгводидактичні передумови та переваги застосування мультимедійної презентації на заняттях з української мови за профспрямуванням у процесі формування правильності мовлення студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів України. Представлені основні вимоги, що пред'являються до підготовки презентації і критерії оцінювання монологічного висловлювання.

Ключові слова: культура мовлення, правильність мовлення, мультимедійна презентація, монологічне мовлення, публічне мовлення, комунікативна функція мови.

Сучасний період розвитку цивілізованого суспільства характеризується процесом інформатизації: глобальним соціальним процесом, під час якого накопичення, обробка, збереження, передача і використання інформації, здійснюється на основі сучасних засобів комунікації. Використання технічних засобів навчання дає можливість удосконалювати методи, форми і зміст освіти, у відповідності із завданнями розвитку особистості в